

Živo(t) v tanečních oborech

Dovolte mi ohlédnout se o pár měsíců zpět, konkrétně do června 2022. Soutěžní přehlídka tanečního oboru základních uměleckých škol se koná pravidelně každé tři roky, letos to bylo kvůli coronavirovým zákazům po čtyřech, a ústřední kolo proběhlo ve dnech 3.–5. 6. v Karlových Varech. Daný školní rok se vždy neskutečně roztančí a tanec je všude, i tam, kde si za normálních okolností jen tak probublává nebo si žije sám pro sebe – ve své ZUŠce, ve svém regionu. V přehlídkovém roce se ale najednou rozzáří a kypí a přetéká tvořivostí. Vyjadřují se emoce přenesené do pohybů těla s úžasnou pestrostí v uchopení tanečních principů a tanečních technik. Je krásné pozorovat různorodé příběhy od malých až po velké, hravé i emotivní, lehké i se silnou výpovědí, klasické, moderní, lidové, stylizované nebo abstraktní. To vše, a ještě mnohem víc bylo v Karlových Varech k vidění, neboť: „Fantazie se stává realitou, pokud ji umíš zatančit.“ (Richard Cohen, 1941)

Dialog zvětšuje náš svět

Co bylo, je a bude pro mě nejcennější, je dialog a setkávání, a to nejen pedagogů, ale především jejich žáků/tanečníků. Myslím si totiž, že když mezi sebou upřímně debatují pedagogové napříč tanečními přístupy (styly) objevujícími se ve vzdělávání na ZUŠ, budou umět mezi sebou vést upřímné a tolerantní rozhovory také jejich žáci/tanečníci. Naše soutěžní přehlídka je prostředkem a vlastně i důvodem k hovorům o tanci, k novým vzájemným inspiracím a snad k uvědomění si sebe sama ve světě jménem TANEC.

Rozborový seminář se stal přirozenou a nedílnou součástí každého kola. Taneční sekce Umělecké rady ZUŠ se zaměřila na důstojné podmínky těchto setkání a na uváženou a smysluplnou volbu jednotlivých členů poroty. Záměrem bylo nastavit hodnocení a následnou diskuzi tak, aby každý pedagog odcházel za svými žáky motivován k dalšímu tvoření a podpořen na cestě vzdělávání (se)v tanci, bez ohledu na výsledek výběru daného kola. Jistěže zklamání přišlo, emoce pracovaly a otázky vyvstávaly. A to je, myslím si, správně. Stále se najdou ti, kteří o své tvorbě rozhovory vést nechtějí. S čistým svědomím však mohu říct, že nikdo neměl důvod odcházet ze setkání s nulovým sebevědomím či dokonce ponižením, což se někdy stávalo, ovšem v daleké minulosti. Za nejdůležitější považuji dialog s pedagogy především na úrovni okresních kol, v krajských kolech jde většinou o dialog nad různými kvalitami přístupů a v ústředním kole je rozborový seminář koncipován spíše jako velké neformální setkání s volnou diskuzí o čemkoliv v tanci. Tentokrát v Karlových Varech to bylo moc fajn, v přátelské a uvolněné atmosféře si každý pedagog řídil „to své“ – požádal o názor porotce, kterého si sám vybral a oslovil. A fungovalo to!

„Monolog váš svět zmenšuje. Dialog ho zvětšuje.“ (Reinhard K. Sprenger)

Shrnutí hodnocení

Porota se shodla, že postupové choreografie a jejich žáci byli interpretačně v tanečních technikách všichni (bez výjimky) na velmi vysoké úrovni, což svědčí o kvalitní řemeslné a pedagogické kvalitě učitelek/učitelů. Ředitelé škol a také rodiče žáků mohou být opravdu hrdí na jejich práci a žáci si zaslouží veliké poděkování a uznání.

Umělecká stránka choreografií se pro tematickou pestrost hodnotila slovně a porota udělila ocenění opravdu za výjimečnou kvalitu. V každém případě pamětní list neměl a nemá hodnotu jen jakéhosi čestného uznání, pedagožky/pedagogové byli úžasní a mohou být se sebou, svou prací a svými žáky právem spokojeni.

Soutěž nebo přehlídka

Soutěžení je lidskou přirozeností. V tom holém pojetí dnes už nebojujeme o život a nehoníme se za potravou nebo snahou ukořistit co nejlepší místo (i když vlastně ano, ale děláme to jinak, snad by se dalo říct kultivovaněji). V našem tanci jde především o sdělení a „soutěžení“ spočívá ve sdílení, přijímání vzájemných pohledů a názorů, subjektivního hodnocení a ocenění ze stran jiných osob, jako jsou taneční (a jiní umělečtí odborníci) nebo samotní pedagogové, to vše s potřebou trochu uchopit a pojmenovat neporovnatelné. Taneční obor také spolu s ostatními kolektivními obory ZUŠ má snahu o narovnání a zklidnění soutěživého prostředí v oblasti uměleckého vzdělávání. Je to dlouhodobě probíhající změna, která se dle mého názoru daří. Snad právě proto bylo letos ústřední kolo už jen přehlídkou nejlepších vybraných choreografií a tanců z jednotlivých krajů, v ten daný moment zvolených krajskou porotou. Velice mě potěšilo z úst předsedy UR ZUŠ pana Bohuslava Lédla, že nás vnímá jako inspiraci pro hudební obor v oblasti hodnocení, setkávání se a potřebě o své tvorbě mluvit s odborníky i mezi sebou. Což nemá nic společného s tím, že by se všechny obory měly sjednotit v hodnocení, jak je často slycháváno. Ano, v tanečním oboru na ZUŠ se vede, a již dlouho, diskuze nad oním „soutěžením“ a udělováním míst, pásem a postupů. Domnívám se, že jsme už na to slovo samotné alergičtí, neboť má jistou pachut' něčeho špatného. Medaile a ani body nerozdáváme, takže nesoutěžíme ve smyslu sportu. Nicméně výběr kvality a nominace do dalšího kola, je tedy co? Slovíčkaříme a filozofujeme. Ale i to je z mého pohledu správně, vede nás to k diskuzi a posouvá vpřed. Kdybychom měli jen přehlídky, potkali bychom se pouze na úrovni okresních kol a neznali bychom kvality našich kolegyň a kolegů napříč republikou. Od soutěže se tedy taneční obor na ZUŠ posunul k soutěžní přehlídce, kde se nerozdávají body a pásma jsou dočasným kompromisem. Jak to bylo nově v karlovarském ústředním kole již víte. Pro mě jako předsedkyni taneční sekce ZUŠ je důležitý obsah, tedy jaké hodnoty a vzdělanost v oblasti taneční výchovy naši učitelé předávají. Je potřeba si uvědomit, že v našich školách je téměř tisícovka tanečních pedagogů a co jedinec, to jiný osobitý přístup k taneční tvorbě a výchově k tanečnímu umění a také jiný názor na to, zda soutěžní přehlídka nebo ne, což se týká i ústřední taneční sekce. Existuje tu volba, dobrovolnost s možností se zapojit do různých jiných typů soutěží, přehlídek, festivalů s ohledem na zaměření pedagoga a jeho tanečnicků.

S uměleckou radou pracujeme na nové tváři této události, ale určitě bychom měli být pro zachování tak velkého setkávání v tanci na platformě ZUŠ.

Další otazníky

Každá diskuze a každá událost rodí nové nebo staronové otázky. Není tomu jinak ani v tanečním oboru. Mně v průběhu přehlídky a při diskuzi s porotou vyvstala otázka, tak trochu filozofická, a to i přesto, že přesně znám kritéria hodnocení. Co a koho vlastně porota hodnotí neboli pro koho je tato soutěžní přehlídka – pro žáky tanečních oborů, nebo pro učitele a jejich choreografické a tvůrčí schopnosti?

Od otázek nad (ne)soutěžením se musíme přesunout také k otázkám financování, do kterého spadají honoráře poroty, cestovné, dotace a granty. Nebo také k EOSu – elektronickému systému. A co kvalita pedagogického vzdělávání našich učitelů TO?

Odpovědi na každou otázku je spousta dalších otázek, které nás vedou hlouběji až k samotné problematice vzdělávání na ZUŠ. Tou základní je pak kvalita obsahu školních vzdělávacích programů, jak se opravdu (a jestli vůbec) promítají do praxe, jak korespondují s RVP ZUV, jak se nakládá s hodinovými dotacemi, jak se řeší korepetice v TO apod. A to už zase plodí další a další důležité otázky. Řešit tedy „jen“ způsob hodnocení, soutěžení versus „přehlídkování“, mi v celkových relacích připadá poněkud krátkozraké.

V číslech

Pokládám za velmi důležité kromě veliké gratulace účastníkům ústředního kola poděkovat všem zapojeným školám, v nichž se tanci věnuje více než 19 tisíc žáků. Z toho se do okresních kol soutěžní přehlídky přihlásilo 7169 s 937 choreografiemi, do krajských kol postoupilo 3166 žáků s 384 choreografiemi, do ústředního kola postoupilo 341 žáků se 44 choreografiemi a bylo uděleno dalších 54 návrhů na (možný) postup – urodilo se 98 skvělých choreografií.

Dále bylo v krajích uděleno 247 ocenění za určitou kvalitu v choreografii (převážně ve stříbrném pásmu) nebo pedagogovi za jeho vedení nebo za taneční připravenost dětí/žáků. V okresních kolech byla udělena další ocenění (bezmála 700), jejichž smyslem bylo také ocenit a podtrhnout určitou kvalitu v daném tanci a v pedagogickém vedení dětí/žáků a podpořit je v další tvorbě a tanečním vzdělávání.

Putování ústředního kola

Další „novotou“ přehlídky by v příštích letech mohlo být putovní ústřední kolo, neboť organizace není lehká a pořádat něco takového, co má punc vysoké kvality, jakou nastavily předchozí ústřední kola (Pardubice, Uherské Hradiště a nyní Karlovy Vary), se jen tak nikomu nechce. Putování ústředního kola je zatím jen plán. Zda vyjde, je na vůli, zájmu a schopnostech ředitelů ZUŠ a jejich pedagogických týmů.

Karlovy Vary byly úžasné. Tým přehlídky dokázal excelentní přípravu, a to ve velmi omezeném časovém rozmezí. Pan Mgr. Břetislav Svoboda, ředitel ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary, nastavil dobré podmínky pro tým pěti učitelek, aby ústřední kolo mělo opravdu úroveň hodnou této události. Za Uměleckou radu s velkou úctou děkujeme! Že bychom se tam ještě jednou vrátili?...

Věřím, tak jako Alvin Ailey, že tanec vychází z člověka a vždy se k lidem zase vrací, protože prostě život je tanec. A někdy je to opravdu „pěkný“ tanec!

Mgr. Zora Brečzková,
členka kolegia UR ZUŠ ČR za taneční sekci, ředitelka ZUŠ Klášterec nad Ohří